

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS 2017 M. KOVO 1 D. NUTARIMO NR. 149 „DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS MOKSLO IR
STUDIJŲ ĮSTATYMO ĮGYVENDINIMO“ PAKEITIMO DERINIMO PAŽYMA**

DĖL VALSTYBINIŲ AUKŠTŲJŲ MOKYKLŲ REORGANIZAVIMO TVARKOS APRAŠO

Institucija, rašto data ir numeris	Pastabos ir pasiūlymai	Žyma apie pastabas ir pasiūlymus, į kuriuos neatsižvelgta ar atsižvelgta iš dalies
Teisingumo ministerija (Raštas 2022- 10-18 Nr. 1.6Mr) 2T- 1460)	<p>7. Šiuo metu Teisės aktų informacinėje sistemoje paskelbti 3 to paties Vyriausybės nutarimo pakeitimo projektai (TAIS Nr.: 22-13399, 22-13302, 22-13304). Siekiant mažinti Vyriausybės teisėkūros apimtį, siūlytume to paties nutarimo pakeitimo projektus apjungti.</p> <p><i>Dėl susijusių aspektų:</i> siekiant aiškumo, ateityje būtų tikslinga patikslinti Mokslo ir studijų įstatymo 38 straipsnio nuostatas, siekiant aiškiai nustatyti, kad ne tik tuo atveju, kai aukštoji mokykla reorganizuojama, bet taip pat ir tuo atveju, kai aukštoji mokykla dalyvauja reorganizavime, priimamas šio straipsnio 3 dalyje nurodytas sprendimas bei šio straipsnio 4 dalyje nurodytas sprendimas pritarti, kad aukštoji mokykla dalyvautų reorganizavime (Nutarimo projekte nurodytu atveju – Seimo pritarimas, kad valstybinė kolegija būtų prijungta prie valstybinio universiteto).</p>	<p>Neatsižvelgta. Nurodyti projektai nesujungti, nes jais teikiami skirtingi klausimai, nustatomi skirtingi įstatymo įgyvendinimo terminai (2022-12-01, 2023-01-01, 2024-01-01), derinama su skirtingų suinteresuotų asmenų grupėmis.</p> <p>Švietimo, mokslo ir sporto ministerija įvertins pastabą ateityje rengdama kitus Mokslo ir studijų įstatymo pakeitimus.</p>
Lietuvos universitetų rektorių konferencija (Raštas 2022- 10-20 Nr. 3055)	<p>Aukščiau aptarta Konstitucinio Teismo nutartis mutatis mutandis taikytina ir Aprašo 18 punkto nuostatoms. Mokslo ir studijų įstatymo 38 str. 9 d. (nuo 2023 m. sausio 1 d. įsigaliosianti redakcija) numato kompromisinę nuostatą tiems atvejams, kuomet dėl vienokių ar kitokių priežasčių valstybinių aukštųjų mokyklų valdymo organai neparengia reorganizavimo sąlygų – tokiu atveju juos rengia ir teikia Vyriausybei Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, į šią veiklą įtraukdama reorganizavime dalyvaujančių ir reorganizuojamų įstaigų valdymo organus. Tiek Civilinio kodekso 2.99 str. 1 d., tiek Viešųjų įstaigų įstatymo 15 str. 2 d. bei Biudžetinių įstaigų įstatymo 14 str. 5 d. numatyta, kad reorganizavimo sąlygų parengimas yra išimtinė reorganizuojamos įstaigos valdymo organų kompetencija. Mokslo ir studijų įstatyme numatyta kompromisinė nuostata reikalauja, kad tokiu atveju poįstatyminiame teisės akte būtų aiškiai apibrėžta aukštųjų</p>	<p>Neatsižvelgta. Reorganizavime gali dalyvauti kelios abiejų tipų aukštosios mokyklos, tiek universitetai, tiek kolegijos kartu, kurių steigėjai yra skirtingi, universitetų – Seimas, kolegijų – Vyriausybė, todėl bendradarbiavimo formos, įtraukiant reorganizavime dalyvaujančių ir reorganizuojamų įstaigų valdymo organus reorganizavimo sąlygoms parengti, gali būti labai įvairios.</p>

	<p>mokyklų valdymo organų įtraukimo sąlygos (kokie aukštosios mokyklos valdymo organai turi būti įtraukiami į reorganizavimo sąlygų parengimą) bei kaip bus priimami galutiniai sprendimai dėl parengtų reorganizavimo sąlygų tinkamumo užtikrinant galimybę aukštųjų mokyklų valdymo organų atstovams bent tokia forma pareikšti nuomonę. Tokio teisinio reguliavimo vakuumas Apraše sąlygotų maksimaliai palankias sąlygas nukrypimams nuo Konstitucinio Teismo juristprudencijos, teisiniams ginčams bei aukštųjų mokyklų tinklo reformos trikdžiams.</p> <p>Aprašo 15 p. yra giminingos nuostatos Aprašo 18 p. reguliavimui, tačiau nagrinėjant</p>	<p>Numatyti visus galimus bendradarbiavimo atvejus priklausomai nuo reorganizuojamų ir reorganizavimo dalyvaujančių aukštųjų mokyklų yra sudėtinga, nes vienu atveju gali būti organizuojamas pasitarimas Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos, Vyriausybės ar Seimo komitetų lygiu arba bendras pasitarimas visų šių institucijų, kitu atveju gali būti sudaroma atitinkamai Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos arba Vyriausybės darbo grupė pagal šių institucijų darbo reglamentus. Galutinius sprendimus dėl parengtų reorganizavimo sąlygų priima steigėjai, Vyriausybė arba Seimas, nes pagal Mokslo ir studijų įstatymo 38 straipsnio 1 dalį sprendimą dėl valstybinio universiteto reorganizavimo priima Seimas Vyriausybės teikimu, įvertinęs universiteto tarybos ir senato nuomonę. Sprendimą dėl valstybinės kolegijos reorganizavimo priima Vyriausybė Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos teikimu, įvertinusi kolegijos tarybos ir akademinės tarybos nuomonę. Be to, įstatymas neįpareigoja nustatyti tvarkos, pagal kurią būtų apibrėžtos aukštųjų mokyklų valdymo organų įtraukimo sąlygos.</p> <p>Atsižvelgta iš dalies.</p>
--	---	---

	<p>Mokslo ir studijų įstatymo 38 str. 2 ir 9 d. (nuo 2023 m. sausio 1 d. įsigaliosianti redakcija) visgi atkreiptinas dėmesys, kad Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos įgaliojimai atlikti savarankiškus veiksmus numatyti tik tais atvejais, kuomet reorganizuojamų ir dalyvaujančių reorganizavime valstybinių aukštųjų mokyklų valdymo organai nustatytu laiku neparengia ir nepateikia Vyriausybei valstybinės aukštosios mokyklos reorganizavimo sąlygų ir po reorganizavimo veikiančios aukštosios mokyklos statuto projekto. Įstatymas nesuteikia jokių papildomų įgaliojimų nei Vyriausybei, nei Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai priimti papildomo reguliavimo ar sprendimo, todėl Aprašo 15 p. vertintinas kaip nesuderintu su konstituciniu teisinės valstybės principu, kurio turinys atskleistas daugybėje Konstitucinio Teismo nutarimų, kaip antai ir aukščiau minėtame Konstitucinio Teismo 2018 m. birželio 29 d. nutarime Nr. KT15-N10/2018: “konstitucinis teisinės valstybės principas suponuoja įvairius reikalavimus įstatymų leidėjui, kitiems teisėkūros subjektams, inter alia tai, kad teisėkūros subjektai teisės aktus gali leisti tik neviršydami savo įgaliojimų, kad poįstatyminiai teisės aktai turi būti priimami remiantis įstatymais, valstybės valdžią vykdančios ir kitos valstybės institucijos turi veikti remdamosi teise ir paklusdamos teisei”. Atsižvelgiant į išdėstytą siūlytina Aprašo 15 p. šalinti arba atitinkamai modifikuoti.</p> <p>Be to, Aprašo 15 p. laikytinas nepakankamu aukščiau minėtos Mokslo ir studijų įstatymo 38 str. 9 d. įgyvendinimui vertinant kompleksiskai su Civilinio kodekso 2.101 str. reikalavimais. Pastebėtina, kad jei įstatymo pagrindu Švietimo, mokslo ir sporto ministerija perima valstybinės aukštosios mokyklos reorganizavimo procedūrų iniciatyvos teisę, lieka neaišku ar kartu pereina pareiga užtikrinti reorganizavimo sąlygų viešą paskelbimą bei pranešimą reorganizuojamų aukštųjų mokyklų kreditoriams bei užtikrinti reorganizuojamų aukštųjų mokyklų kreditorių teises, numatytas Civilinio kodekso 2.101 str. 2 ir 3 d. Šis teisinio reguliavimo vakuumas turėtų būti užpildytas Apraše siekiant išvengti grėsmės valstybinių universitetų tinklo optimizavimo plano įgyvendinimui. Esant Aprašo papildymui atitinkamomis nuostatomis, Lietuvos rektorių konferencija dėl jų galės pasisakyti papildomai.</p>	<p>Keičiamo ir 2023 m. sausio 1 d. įsigaliosiančio Mokslo ir studijų įstatymo (toliau – Keičiamas įstatymas) 38 straipsnio 1 dalis nustato, kad valstybinių aukštųjų mokyklų reorganizavimą Vyriausybės nustatyta tvarka rengia ir įgyvendina savininko teisės ir pareigas įgyvendinanti institucija, bendradarbiaudama su valstybinėmis aukštosiomis mokyklomis. Pagal Mokslo ir studijų įstatymo 34 straipsnio 2 dalį valstybinį universitetą steigia Seimas Vyriausybės teikimu. Nepažeisdama šiame įstatyme nustatytų reikalavimų, valstybės, kaip valstybinio universiteto savininkės, teisės ir pareigas įgyvendina Vyriausybė ar jos įgaliota institucija. Pagal Mokslo ir studijų įstatymo 34 straipsnio 3 dalį valstybinę kolegiją steigia Vyriausybė Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos teikimu. Nepažeisdama šiame įstatyme nustatytų reikalavimų, valstybės, kaip valstybinės kolegijos savininkės, teisės ir pareigas įgyvendina Vyriausybė ar jos įgaliota institucija. Atskirais Vyriausybės nutarimais Švietimo, mokslo ir sporto ministerija įgaliota įgyvendinti visų valstybinių universitetų ir visų valstybinių kolegijų savininkės teisės ir pareigas.</p>
--	---	---

	<p>Mokslo ir studijų įstatymo 38 str. 8 d. (nuo 2023 m. sausio 1 d. įsigaliosianti redakcija) numatyta, kad valstybinių aukštųjų mokyklų valdymo organų parengtos reorganizavimo sąlygos teikiamos Vyriausybei. Aukščiau aptartame Konstitucinio Teismo 2018 m. birželio 29 d. nutarime Nr. KT15-N10/2018 išsamiai aptarta, kad valstybinių aukštųjų mokyklų reorganizavimo dokumentų tvirtinimas negali pažeisti įstatymais nustatytos teisės aktų priėmimo procedūros ir būtina laikytis reikalavimų dėl teisės aktų priėmimo iniciatyvos. Todėl Apraše visai teisingai numatoma, kad visi valstybinių universitetų reorganizavimo procedūriniai klausimai sprendžiami per Švietimo, mokslo ir sporto ministeriją. Tačiau Mokslo ir studijų įstatymas nutyli apie įgaliojimus Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai priimti savarankiškus sprendimus reorganizavimo procese, kas savo ruožtu sąlygoja pagrįstas abejones dėl Aprašo 12 p. numatytos teisės priimti sprendimą neteikti Seimo ir (ar) Vyriausybės nutarimo dėl pritarimo reorganizuoti aukštąsias</p>	<p>Aprašo 15 punkto nuostatos patikslintos, nurodant, kad aukštosios mokyklos reorganizavimo procedūrą inicijuoja aukštosios mokyklos savininko teisės ir pareigas įgyvendinanti institucija bendradarbiaujant su reorganizavime dalyvaujančių ir reorganizuojamų įstaigų valdymo organais.</p> <p>Pažymėtina, kad aukštosios mokyklos steigėjas gali įpareigoti ar įgalioti aukštųjų mokyklų vadovus užtikrinti reorganizavimo sąlygų viešą paskelbimą bei pranešimą reorganizuojamų aukštųjų mokyklų kreditoriams bei užtikrinti reorganizuojamų aukštųjų mokyklų kreditorių teises, taip pat su reorganizavimu susijusius dokumentus pateikti Juridinių asmenų registrai ar kitiems subjektams.</p> <p>Neatsižvelgta. Kadangi Švietimo, mokslo ir sporto ministerija įgyvendina visų valstybinių aukštųjų mokyklų savininko teises ir pareigas, rengia ir teikia Vyriausybei teisės aktų nustatyta tvarka suderintus su suinteresuotomis institucijomis teisės aktų projektus ir juos lydinčius dokumentus pagal Vyriausybės darbo reglamentą, todėl manome, kad Švietimo, mokslo ir sporto ministerija gali priimti sprendimą neteikti</p>
--	---	---

	<p>mokyklas projekto Vyriausybei. Atsižvelgiant į išdėstytą, manytume, kad ministerijai visais atvejais turėtų teikti nutarimo projektą Vyriausybei, tačiau jei ministerijos nuomone sprendimas negali būti priimamas ar nėra tikslingas dėl lydinčiųjų dokumentų trūkumo ar dėl kitų priežasčių, ji apie tai turėtų nurodyti teikime (lydraštyje).</p>	<p>Vyriausybės ir (ar) Seimo nutarimo projekto. Jeigu išnagrinėjusi prašymą dėl reorganizavimo dokumentus Švietimo, mokslo ir sporto ministerija nustatytų, kad aukštųjų mokyklų reorganizavimo nauda studijų ir mokslo (meno) veiklos kokybei yra neracionali, nėra veiksmingos sąsajos su šalies visuomenės, valstybės, verslo poreikiais, ar aukštųjų mokyklų reorganizavimo veiksmų planas nepagrįstas, preliminarus lėšų poreikis yra neracionalus, numatoma neigiamų pasekmių, reorganizavimas neduos esminių pokyčių ir rezultatų, nepagrįsti duomenys, ar kitų nenumatytų priežasčių ar aplinkybių, manome, kad siekiant įgyvendinti teisėkūros tikslingumo ir efektyvumo principus, mažinti Vyriausybės reguliavimo ir administracinę naštą, būtų netikslinga visais atvejais teikti teisės aktų projektus Vyriausybei.</p>
<p>Lietuvos studentų sąjunga</p> <p>(raštas 2022-10-28 Nr. SR-40/22)</p>	<p>Nagrinėjant Valstybinių aukštųjų mokyklų reorganizavimo tvarkos aprašą nėra aišku koks bus pateiktiems dokumentams nagrinėti skirtos komisijos ir ministro sprendimo galios pasiskirstymas (t.y. jei bus keli su ta pačia aukštąja mokykla susiję reorganizacijos projektai ar bus įvertinti ir ministrui pateikti visi ar tik vienas komisijos nuomone geriausias projektas be alternatyvių variantų) bei kokiais kriterijais vertinama reorganizacijos projektus vadovausis komisija. Todėl labai svarbu kuo greičiau parengti komisijos darbo reglamentą.</p>	<p>Atsižvelgta iš dalies.</p> <p>Numatoma, kad bus nagrinėjama kiekviena iniciatyva atskirai. Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, prireikus, galės sudaryti komisiją savo darbo reglamento tvarka.</p>

DĖL TRUMPOSIOS PAKOPOS IR KOLEGINIŲ STUDIJŲ PROGRAMŲ VYKDYMO UNIVERSITETE TVARKOS APRAŠO

Institucija, rašto data ir numeris	Pastabos ir pasiūlymai	Žyma apie pastabas ir pasiūlymus, į kuriuos neatsižvelgta ar atsižvelgta iš dalies
Lietuvos universitetų rektorių konferencija (raštas 2022-10-20 Nr. 3055)	3) Projektas numato, kad ketinama vykdyti studijų programa turėtų būti vertinama SKVC. Atkreipiamas dėmesys, kad jeigu studijų kryptis universitete yra akredituota maksimaliam terminui, universitetams nereikia kreiptis dėl atskirų programų toje pačioje pakopoje akreditavimo. Prašome įvertinti, ar visais atvejais, atsižvelgiant į aukščiau paminėtą aspektą, būtų reikalingas atskiros koleginės/trumposios pakopos studijų programos vertinimas SKVC.	Atsižvelgta iš dalies. Įvertinta pastaba: kadangi trumpoji studijų pakopa yra atskira studijų pakopa, o koleginių studijų universitetai iki šiol nevykdė, todėl tikslinga 4.2 papunktyje numatyto atveju vertinti ir ketinamos vykdyti studijų programos aprašą.
Lietuvos mokslo taryba (raštas 2022-10-19 Nr. 4S-1005)	Atkreipiamas dėmesys, kad Lietuvos mokslo taryba yra pasisakiusi dėl tokio reglamentavimo ydingumo: šis pokytis neprisideda prie aukštojo mokslo studijų kokybės, patikimumo ir prestižo visuomenėje, darbo rinkoje bei prieštarauja Bolonijos proceso direktyvoms dėl lengvai suprantamų ir palyginamų įgyjamų kvalifikacijų, aukštojo mokslo pakopų ir laipsnių sistemos, mobilumo, mokymosi visą gyvenimą principų įgyvendinimo, taip pat studentų akademinio judumo.	Neatsižvelgta. Pastaba yra deklaratyvaus pobūdžio, nėra aiškių argumentų ar siūlymų. Šis pokytis įteisintas 2022 m. birželio 30 d. įstatymu Nr. XIV-1257, kurio 2 str. pakeičiamas Mokslo ir studijų įstatymo 10 str. 4 d. nustatant, kad „Vyriausybės nustatyta tvarka ir sąlygomis, įvertinus atliktų išorinio studijų vertinimo ir išorinio mokslo ir studijų institucijų vertinimo rezultatus, mokslo ir studijų institucijų mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros bei meno veiklos vertinimo rezultatus, specialistų poreikį, valstybės ūkinės, socialinės, kultūrinės plėtros poreikius ir ateities perspektyvas, universiteto statute yra numatytas koleginių studijų vykdymas pagal Vyriausybės nustatytos studijų krypties (krypčių, krypčių grupės) trumposios, pirmosios, antrosios pakopų koleginių studijų programas“.
	Tačiau, jei įstatymo leidėjas vis dėlto įteisino šią nuostatą, siūlome kolegines studijų programas universitetuose vykdyti tik Ministerijos iniciatyva ir tik ribotą laiką (pavyzdžiui, pereinamuoju laikotarpiu, kol vyksta kolegijos prijungimo prie universiteto procesas, kol studijų programas baigs priimti	Neatsižvelgta. Nepateikti argumentai. Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos siūloma formuluotė sprendžia specialistų rengimo ir išteklių koncentravimo klausimą, o ne institucijos (kolegijos) išlikimo klausimą.

	studentai ar panašiais atvejais).	
	Lietuvos mokslo taryba gali pateikti duomenis apie mokslo ir studijų institucijos vykdomos mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros bei meno veiklos kokybę, tačiau tai būtų perteklinis veiksmas: veikia tik akredituoti universitetai, jie vykdo akredituotas studijų programas, kurioms yra keliami aukštesni reikalavimai, nei koleginiams studijoms.	Neatsižvelgta. Tokia sąlyga įteisinta Mokslo ir studijų įstatyme – „įvertinus atliktų išorinio studijų vertinimo ir išorinio mokslo ir studijų institucijų vertinimo rezultatus, mokslo ir studijų institucijų mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros bei meno veiklos vertinimo rezultatus, specialistų poreikį, valstybės ūkinės, socialinės, kultūrinės plėtros poreikius ir ateities perspektyvas“.
	Bet koku atveju, trumpąsias studijas turėtų vykdyti tik kolegijos, nes jų vykdymui mokslinė veikla nėra reikalinga: MSI 52 strp. numatyta, kad „Trumposios pakopos studijos grindžiamos profesine praktika. Asmenims, baigusiems trumposios pakopos studijas, suteikiama kvalifikacija, suteikianti teisę užsiimti profesine veikla ir (arba) tęsti studijas pagal pirmosios pakopos ir vientisųjų studijų programas.“	Neatsižvelgta. Tokia galimybė įteisinta Mokslo ir studijų įstatyme (žr. ankstesnius komentarus).
	Numatant trumpųjų (ir apskirtai koleginių) studijų vykdymą universitetuose, bus atvirkštinis efektas, nei surašyta argumentacijoje: universitetai yra „nuleidžiami“ į žemesnį lygį, o ne „pakeliamos“ kolegijos. Universitetams perimant kai kurias kolegijų funkcijas yra sprendžiama tik studentų skaičiaus užsitikrinimo problema universitetuose, bet ne mokslo kokybės klausimai ar specializuotų studijų konsolidavimas.	Neatsižvelgta. Tokia galimybė įteisinta Mokslo ir studijų įstatyme (žr. ankstesnius komentarus).
	Apskirtai, Lietuvoje turėtų likti dvinarė – universitetinių ir koleginių – aukštojo mokslo studijų sistema, kurių studijų programų reikalavimams keliami atitinkami kriterijai. Per pastaruosius 20 metų kolegijos ir universitetai išsiginčino savo programas ir jų pasiūlą, tad siūlomi pokyčiai neturi racionalių argumentų, o jų ilgalaikis poveikis Lietuvos aukštojo mokslo sistemai lieka neįvertintas.	Neatsižvelgta. Pokytis siūlomas Studijų kokybės vertinimo centrui atlikus valstybinių kolegijų veiklos analizę https://www.skvc.lt/default/lt/naujienos/pranesimai/skvc-pristato-valstybiniu-kolegiju-veiklos-analize , kurios išvados signalizuoja apie būtinybę transformuoti koleginių studijų tinklą ir stiprinti veiklos kokybę.